

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/68/2018
Identifikačné číslo spisu:	7609217522
Dátum vydania rozhodnutia:	28.05.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:7609217522.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne: U., trvale bytom Y., právne zastúpená JUDr. Ľubomírou Bašistovou Vírovou, advokátkou so sídlom Zimná 62, Spišská Nová Ves proti žalovanej: M. P., IČO: 36447269, právne zastúpená JUDr. Lukášom Kišeľákom, advokátom so sídlom Jarková 63, Prešov, o určenie neplatnosti právnych úkonov, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu Prešov zo dňa 26.04.2017 sp.zn. 11Co/50/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyni priznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

. Žalobkyňa sa žalobou podanou na Okresnom súde Spišská Nová Ves (ďalej ako „súd prvej inštancie“) domáhala, aby súd prvej inštancie určil neplatnosť právnych úkonov, a to Dohody o náhrade škody, Vyhlásenia o uznaní dlhu spolu so súhlasom s vykonateľnosťou notárskej zápisnice N 349/2009, Nz 38230/2009, NCRI 38805/2009 z 29.10.2009 a tiež aby súd prvej inštancie určil, že dlh vo výške 6.493,86 eur neexistuje. Neplatnosť právnych úkonov videla žalobkyňa v tom, že žalovaná vytvorila podmienky, ktoré pod psychickým tlakom a bez náležitého oboznámenia sa s obsahom dokumentov nútili žalobkyňu podpísať viaceré dokumenty, pričom neboli jej slobodným prejavom vôle. Žalobou napadnuté právne úkony sú preto neplatnými podľa § 34, §37 ods.1 a §39 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb.).

2. Súd prvej inštancie rozsudkom zo dňa 27.10.2015 sp. zn.: 9C/226/2009-183 vo výroku I určil, že právny úkon -dohoda o náhrade škody uzavretej dňa 29.10.2009, uznanie dlhu zo dňa 29.10.2009 a súhlas žalobkyne s vykonateľnosťou notárskej zápisnice č. N 349/2009, Nz 38230/2009, NCRI 38805/2009 spísanej dňa 29.10.2009 notárom JUDr. Ľubomírom Ondovom so sídlom v Spišskej Novej Vsi, Letná 41, sú neplatné. Vo výroku II zamietol žalobu v časti určenia, že dlh žalobkyne vo výške 6.493,86 eur neexistuje. Vo výroku III rozhodol, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania. Vo výroku IV rozhodol, že žalovaná je povinná zaplatiť štátu súdny poplatok z návrhu na

určenie neplatnosti právnych úkonov a návrhu na nariadenie predbežného opatrenia spolu vo výške 79,5 Eur do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia.

2.1. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že v prípade výroku I. je daný naliehavý právny záujem žalobkyne. Ak by sa návrhu v tejto časti vyhovel, odstránil by sa stav právnej neistoty medzi stranami sporu, keďže súčasne by stratila opodstatnenie aj predmetná notárska zápisnica, v ktorej žalobkyňa uznala dlh a súhlasila s jej vykonateľnosťou. V takom prípade by nebolo možné vykonať exekúciu podľa § 41 ods.2 písm. c) zákona č. 233/1995 Z.z. na podklade súhlasu žalobkyne s vykonateľnosťou notárskej zápisnice. Určením neplatnosti dohody o škode a uznania dlhu by bolo možné následne v riadnom konaní riešiť otázku existencie resp. neexistencie právneho záväzku žalobkyne voči žalovanej, keďže žalobkyňa sa podpísaním notárskej zápisnice zbavila možnosti brániť svoje práva v riadnom súdnom konaní najmä pokiaľ ide o výšku škody, ako aj otázku jej zavinenia na vzniku škody. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že iným spôsobom než určením neplatnosti právnych úkonov uvedený stav nebolo možné napraviť. Ďalej uviedol, že žalobkyňa tvrdila, že dané právne úkony neboli prejavom jej slobodnej vôle. Vykonaným dokazovaním mal súd prvej inštancie za preukázané, že dohoda o náhrade škody, uznanie dlhu a súhlas s vykonateľnosťou notárskej zápisnice boli vypracované bez vedomia žalobkyne. Z dokazovania bolo súdu prvej inštancie zrejmé, že po vykonaní inventúry v predajni, v ktorej žalobkyňa pracovala, žalobkyňa a jej spolupracovníčky mali za to, že ostanú napriek zisteným nedostatkom v predajni, v pracovnom pomere so žalovanou aj naďalej. Uvedené vyplynulo nielen z ich výpovedí a z ich čestných prehlásení, ale aj z výpovede svedkyne R., ktorá bola ako inšpektorka v kontakte s týmito pracovníčkami. Súd prvej inštancie mal za preukázané, že žalobkyňa a ostatné pracovníčky predmetnej predajne nemali pred stretnutím v Prešove vedomosť o skutočnom účele tohto stretnutia. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že len nevedomosť o účele stretnutia, rozviazanie pracovného pomeru so žalobkyňou na tomto stretnutí je možné konštatovať, že žalobkyňa v čase podpisovania notárskej zápisnice objektívne bola v tiesni, t.j. v psychickom stave, ktorý vplýval na slobodu prejavu jej vôle. Z vykonaného dokazovania mal ďalej súd prvej inštancie za preukázané, že pred podpísaním notárskej zápisnice bolo žalobkyňi a ostatným jej spolupracovníčkam danej prevádzky povedané, že buď z ich strany budú podpísané notárske zápisnice alebo bude zo strany žalovanej podané trestné oznámenie. Túto okolnosť súd vyhodnotil ako bezprávnú vyhrážku. O tom, že žalobkyňa a jej spolupracovníčky podpísali notársku zápisnicu v tiesni pod tlakom bezprávnej vyhrážky svedčí aj skutočnosť, že už 2. novembra 2009 podali trestné oznámenia týkajúce sa okolností uvádzaného stretnutia. Následne 3. decembra 2009 podala žalobkyňa a jej spolupracovníčky žaloby vo veci neplatnosti právnych úkonov. V konaní nemal súd prvej inštancie za preukázané, že navrhovateľka pred podpísaním notárskej zápisnice bola oboznámená s výsledkami kontroly a inventarizácie a všetkými dokladmi vymenovanými v notárskej zápisnici, z ktorých žalovaná vyvodila závery o náhrade škody zo strany žalobkyne. Takýto postup žalovanej prvoinštančný súd posúdil ako v rozpore s dobrými mravmi. Vo vzťahu k uznaniu dlhu žalobkyňou mal súd prvej inštancie za preukázané, že v čase uznania dlhu žalobkyňou existovala škoda na strane žalovanej týkajúca sa predajne, v ktorej žalobkyňa pracovala na pozícii predavačky. Dokazovaním bolo ďalej preukázané, že žalovaná rozdelila škodu zistenú na predmetnej predajni medzi všetky pracovníčky predajne rovnakým dielom. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že v čase uznania dlhu žalobkyňou dlh vo výške uvedenej v notárskej zápisnici vo vzťahu k žalobkyňi neexistoval a aj z tohto dôvodu bolo žalobkyňi vyhovené pokiaľ sa týka určenia neplatnosti právnych úkonov. Ďalej súd prvej inštancie uviedol, že druhým výrokom žalobného petitu sa žalobkyňa domáhala určenia, že jej dlh vo výške 6.493,86 eur neexistuje. Aj v tomto prípade sa jedná o určovaciu žalobu, pri ktorej súd v prvom rade skúma, či na takejto určovacej žalobe je daný naliehavý právny záujem. Výrok o neexistencii dlhu žalobkyne v určenej výške je len odvodeným výrokom od výroku o nespôsobilosti notárskej zápisnice byť exekučným titulom. Samotné určenie o neexistencii dlhu žalobkyne by nevyriešilo spornosť vzťahov medzi účastníkmi konania. Preto na takomto určení nie je daný naliehavý právny záujem a súd žalobu v tejto časti zamietol.

3. Krajský súd v Košiciach (ďalej ako „odvolací súd“) rozsudkom z 26. apríla 2017 sp. zn. 11 Co 50/2016 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v jeho napadnutom výroku, ktorým bolo žalobe vyhovené a v súvisiacich výrokoch o trovách konania a povinnosti žalovanej zaplatiť súdny poplatok a žalobkyňi priznal náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Odvolací súd v prejednávanej veci dospel k záveru, súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v potrebnom rozsahu a náležite zistil

skutkový stav, vykonané dôkazy vyhodnotil podľa ust. §132 OSP, z týchto dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktorých založil aj svoje rozhodnutie, na zistený skutkový stav správne aplikoval správne ustanovenia Občianskeho zákonníka a Zákonníka práce a tieto aj správne vyložil, pričom nebola zistená žiadna vada, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že postup žalovanej ako zamestnávateľa možno vyhodnotiť ako postup v rozpore s dobrými mravmi, keďže ani jeden z vypočutých svedkov neuviedol, aby pred podpísaním notárskej zápisnice boli žalobkyni predložené na prečítanie, resp. aby boli prečítané listiny uvedené v notárskej zápisnici, z ktorých si žalovaná vyvodila závery o náhrade škody. Za nedôvodnú považoval ďalej odvolací súd aj námietku žalovaného, že súd nesprávne právne vec posúdil, ak na daný prípad aplikoval ustanovenia Zákonníka práce o hmotnej zodpovednosti za škodu. Odvolací súd sa stotožnil s odôvodnením prvoinštančného súdu a zároveň zdôraznil, že žalovaná uvedeným postupom (rozdelenie vzniknutej škody medzi pracovníčky predajne rovnakým dielom) obchádzala Zákonník práce, čo Občiansky zákonník sankcionuje v § 39 neplatnosťou. Za neopodstatnenú tiež považoval ďalšiu námietku žalovanej, že žalobkyňa svojim nesúhlasom so zbavením notára mlčanlivosti zmarila možnosť vykonať veľmi podstatné dokazovanie jeho výsluchom.

4. Proti uvedenému rozhodnutiu odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej ako „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnila poukazom na § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Dovolateľka uviedla, že má za to, že odvolací súd sa svojím rozhodnutím odchyľil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vzťahujúcej sa k otázke preukázania existencie naliehavého právneho záujmu na určení práva/povinnosti tak v konaní pred súdom prvej inštancie, ako aj v konaní pred odvolacím súdom a s tým súvisiaceho odstránenia právnej neistoty postavenia jedného z účastníkov právneho vzťahu. Dovolateľka v dovolaní taktiež poukázala na rozhodnutie 4 Cdo 111/2008, R 24/1995 a ZSP 78/2006. Dovolateľka uviedla, že žalobkyňa nemohla mať a ani nemala v čase podania žaloby, ako ani v čase vydania rozsudku súdu prvej inštancie a ani v čase rozsudku odvolacieho súdu, naliehavý právny záujem na súčasnom určení neplatnosti právnych úkonov a na určení neexistencie hmotnoprávnej povinnosti voči neplatnosti voči žalovanej titulom náhrady škody, keďže mohla mať naliehavý právny záujem na určení v zmysle len jedného z určovacích výrokov svojej žaloby. Dovolateľka uviedla, že petit I. žaloby mal vo vzťahu k petitu II. žaloby len predbežný prejudiciálny charakter, keďže právne úkony, ktorých určenia za neplatné sa domáhala, sa všetky bez výnimky vzťahovali výlučne len k existencii a neexistencii peňažného dlhu žalobkyne voči žalovanej. Ďalej uviedla, že odvolací súd nesprávne právne posúdil preukázanie existencie naliehavého právneho záujmu žalobkyne na určení neplatnosti právnych úkonov tým, že potvrdil výrok I. súdu prvej inštancie. Tvrdila, že ak by si bol býval odvolací súd riadne, dôsledne a najmä konformne splnil svoju zákonnú povinnosť pri právne správnom posudzovaní naliehavosti právneho záujmu žalobkyne na určení neplatnosti právnych úkonov v spojitosti so súčasným posudzovaním naliehavosti právneho záujmu žalobkyne na určení neexistencie jej dlhu vo výške 6.493,86 eur voči žalovanej, musel by zmeniť napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v jeho odvolaní napadnutej časti a túto časť zamietnuť ako neprípustnú vo vzťahu k petitu I., keďže toto určenie malo byť ako prejudiciálna otázka vyriešená pri preukazovaní dôvodnosti petitu II. žaloby, s ktorým právne úkony označené v petite I. žaloby priamo súvisia. Dovolateľka uviedla, že v zmysle žaloby o neexistencii predmetnej hmotnoprávnej povinnosti - určitého dlhu autoritatívnym spôsobom rozhodol konajúci súd, keďže žalobkyňa petitom II. svojej žaloby predmetné určenie vedome urobila predmetom súdneho sporu, avšak určením neplatnosti právnych úkonov sa spor nevyriešil, čím sa vôbec nevyriešil základný cieľ predmetného sporového konania, ktorým je úplné odstránenie sporu (petit II.), na ktorom jedinom mohla mať žalobkyňa skutočný záujem. Dovolateľka tak konštatovala, že súd prvej inštancie porušil svoju zákonnú povinnosť, nesprávne právne posúdil naliehavosť a odklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe súdov tým, že ex offio neskúmal, či tento záujem jestvuje aj vzhľadom na tú skutočnosť, že v čase rozhodovania odvolacieho súdu bol výrok II. súdu prvej inštancie, ktorý jediný mohol odstrániť neistotu právneho postavenia žalobkyne, už právoplatný. Dovolateľka ďalej uviedla, že ak súd prvej inštancie zamietol petit II. žaloby, na jedinom ktorom mohla mať žalobkyňa skutočne naliehavý právny záujem, pričom súčasne vyhovel petitu I. žaloby, na ktorom nikdy nemohla mať naliehavý právny záujem z dôvodu prejudiciality, mal odvolací súd skúmať preukázanie naliehavosti právneho záujmu petitu I. žaloby v kontexte právoplatnosti II. zamietavého výroku súdu prvej inštancie. Dovolateľka na záver navrhla, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

5. K dovolaniu dovolateľky sa vyjadrila žalobkyňa, pričom uviedla, že z jej strany išlo o jediný spôsob obrany, na základe ktorého sa mohla domáhať ochrany svojich práv v zmysle ustanovení Zákonníka práce.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 424 CSP) a to oprávneným subjektom (§ 427 CSP), zastúpeným podľa § 429 ods. 1 CSP skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti, pričom zistil, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

7. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

9. V danom prípade dovolací súd prioritne posudzoval prípustnosť dovolania, t. j. či boli splnené podmienky stanovené zákonom pre vecné prejednanie dovolania.

10. V Civilnom sporovom poriadku sú jednotlivé podmienky prípustnosti dovolania upravené nasledovne v ustanoveniach § 420 až § 423 je upravený prípustný predmet, v ustanovení § 427 je stanovená lehota na podanie dovolania, v ustanovení § 428 sú stanovené náležitosti dovolania a v ustanovení § 424 až § 426 sú upravené osoby, ktoré sú oprávnené podať dovolanie.

11. V danom prípade dovolateľka vyvodzuje prípustnosť a dôvodnosť svojho dovolania z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP., v zmysle ktorého platí, že dovolanie je prípustné vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu alebo zmeňujúcemu rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak dovolateľom nastolená otázka je otázkou právnou (nepripúšťa sa riešenie skutkových otázok) a ak ide o takú právnú otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie je splnený niektorý z týchto predpokladov prípustnosti, dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné. V takomto prípade je tu bez ďalšieho dôvod na odmietnutie dovolania; dovolací súd prieskum v merite veci už nevykonáva.

12. V preskúmvanej veci z obsahu spisu vyplýva, že súd prvej inštancie vec posudzoval aj z hľadiska splnenia procesnej podmienky vyplývajúcej z ustanovenia § 137 písm. c) C. s. p., keď žalobu podanú žalobkyňou považoval za určovaciu žalobu. Dospel k právnomu názoru, že vo vzťahu k žalobe o určenie neplatnosti právnych úkonov žalobkyňa osvedčila naliehavosť jej právneho záujmu na takomto určení a že na určení neexistencie jej dlhu voči žalovanej v sume 6.493,86 eur naliehavý právny záujem nemá a preto v tejto časti žalobu zamietol. V dôvodoch rozsudku tento svoj právny názor aj náležite odôvodnil.

13. Z obsahu odvolania žalovanej podaného len proti výroku rozsudku, ktorým súd prvej inštancie žalobe o neplatnosť právnych úkonov vyhovel, je zrejmé, že odvolanie podáva z dôvodu, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne právne posúdenie veci (§ 365 ods. 1 písm. d) C. s. p.), že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 365 ods. 1 písm. f) C. s. p.) a pre nesprávne právne posúdenie veci (§ 365 ods. 1 písm. h) C. s. p.). Z obsahu odvolania naopak nevyplýva, že by žalovaná napadla rozsudok súdu prvej inštancie pre nesprávne právne posúdenie v otázke naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení. Pokiaľ sa jej námietky týkajú nesprávneho právneho posúdenia veci, tieto smerujú len vo vzťahu k meritu veci. Odvolací súd súc viazaný jednak rozsahom odvolania, ako aj odvolacími dôvodmi (§ 379 a § 380 ods. 1 C. s. p.) nemal dôvod, aby sa touto žalovanou nastolenou otázkou až v dovolaní, v odvolacom konaní zaoberal. Odvolací súd správnosť právneho posúdenia veci súdom prvej inštancie v otázke naliehavého právneho záujmu preto ani neriešil. Žalovaná sa teda dovolaním domáha prieskumu

správnosti potvrdzujúceho rozsudku odvolacieho súdu síce v právnej otázke, od vyriešenia ktorej ale rozhodnutie odvolacieho súdu nezáviselo. Výčitky žalovanej, že odvolací súd preukázanie naliehavosti právneho záujmu žalobkyne nielen vo vzťahu k prvému petitu žaloby, ale aj v kontexte s druhým jej petitom vôbec neskúmal

14. Dovolací súd dospel k záveru, že nebol splnený jeden zo základných predpokladov prípustnosti dovolania žalovanej vyplývajúci z ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p., v ktorom prípade je tu bez ďalšieho dôvod na odmietnutie dovolania. Najvyšší súd preto dovolanie podané žalovanou ako neprípustné podľa § 447 písm. c) C. s. p. odmietol.

17. O trovách dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 C. s. p. v spojení s § 255 ods. 1 C. s. p. tak, že žalobkyni úspešnej v dovolacom konaní priznal ich plnú náhradu, a to uložením povinnosti žalovanej zaplatiť náhradu týchto trov s tým, že o výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením (§ 262 ods. 1 a 2 C. s. p.).

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.